

PAKIET „CZYSTA ENERGIA DLA WSZYSTKICH EUROPEJCZYKÓW”

Konsekwencje wdrażania polityk europejskich dla polskich inicjatyw energetycznych

Wstęp

W połowie 2019 r. zostały przyjęte ostatnie dokumenty składające się na pakiet „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” (tzw. „Pakiet zimowy”, dalej: Pakiet), w wyniku czego oficjalnie wszedł on w życie. Pakiet stanowi zestaw instrumentów ujętych w formie dyrektyw i rozporządzeń oraz towarzyszących im dokumentów analitycznych, zarówno nowych, jak i będących nowelizacjami (tzw. *recast*). Nowy pakiet regulacji, ogłoszony 30 listopada 2016 r. przez Komisję Europejską (KE), stanowił propozycję wdrożenia ustaleń szczytu Rady Unii Europejskiej z października 2015 r. dotyczącego unijnych celów klimatyczno-energetycznych na 2030 rok. Do zadeklarowanych zobowiązań Unii Europejskiej (UE) zaliczono m.in. redukcję emisji CO₂ o co najmniej 40% do roku 2030 (43% w tzw. sektorze ETS i 30% w non-ETS), zwiększenie pozyskiwania energii z OZE do co najmniej 27% oraz osiągnięcie co najmniej 27% oszczędności energii energetycznej w sektorze efektywności w stosunku do stanu z 1990 r. Przede wszystkim jednak w obecnej wersji Pakietu punkt ciężkości przesunięto na interesy konsumentów energii, uwzględniając ich aktywną rolę w kompleksowej transformacji europejskiego systemu energetycznego.

Propozycje legislacyjne można podzielić na kilka głównych obszarów działań w energetyce, które łącznie mają wspierać realizację unijnych celów klimatycznych i odbiorców energii¹:

1. Efektywność energetyczna:

- dyrektywa 2010/31/UE o charakterystyce energetycznej budynków,
- dyrektywa 2018/2002 w sprawie efektywności energetycznej.

2. Odnawialne źródła energii:

- dyrektywa 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

3. System zarządzania:

- rozporządzenie 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu,
- dyrektywa 2018/410 ustanawiająca system handlu uprawnieniami do emisji,
- rozporządzenie o podziale zobowiązań (w sektorze non-ETS).

4. Wewnętrzny rynek energii:

- rozporządzenie 2019/943 w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej,

¹ Pakiet zimowy Komisji Europejskiej: *Czysta Energia dla Europejczyków – struktura Pakietu i usytuowanie w nim nowej dyrektywy w sprawie promowania OZE*, opracowanie Instytutu Energetyki Odnawialnej, http://www.igwp.org.pl/images/pliki/oze/wrzesien2017/Zalacznik_1_Struktura_pakietu_zimowego_UE_przegląd_IEO.pdf (10.02.2020).

- dyrektywa 2019/944 w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej,
- rozporządzenie 2019/942 ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER),
- rozporządzenie 2019/941 w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej.

5. Bezpieczeństwo energetyczne:

- rozporządzenie 2019/941 w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej.

Państwa członkowskie UE mają 1–2 lata na implementację nowych dyrektyw do prawa krajowego². Zmiany zakładane przez Pakiet mają przynieść znaczne korzyści z punktu widzenia konsumentów, środowiska naturalnego i gospodarki. Celem jest dążenie do uzyskania wiodącej roli UE w walce z globalnym ociepleniem i realizacja długoterminowej strategii Unii na rzecz osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2050 r.

Znaczenie odbiorców końcowych dla przyszłej energetyki

Odnawialne źródła energii zostały ujęte jako przyszły fundament wytwarzania energii w UE. W osiągnięciu tego celu wsparciem ma być nowoczesny rynek energii, którego zadaniem będzie uwolnienie potencjału, jaki tkwi w dużej liczbie małych wytwórców energii. Dlatego też Pakiet wprowadza pojęcia nowych podmiotów na rynku energii i promuje prosumentów, społeczności i spółdzielnie energetyczne, podmioty indywidualne oraz działające wspólnie. Jednym z bazowych założeń nowego Pakietu jest aktywny i świadomy odbiorca, który – wyposażony w nowe prawa – ma stanowić kluczowy element transformacji energetycznej i konkurencji rynkowej³. Dwa kluczowe dokumenty w tym zakresie to dyrektywa o rynku wewnętrznym energii elektrycznej (dalej: dyrektywa rynkowa) oraz dyrektywa w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (dalej: dyrektywa OZE).

Dyrektywa rynkowa ma na celu uznanie niektórych kategorii inicjatyw obywatelskich w zakresie energii odnawialnej, które są podejmowane na poziomie Unii za „obywatelskie społeczności energetyczne”. Stworzenie takiej kategorii ma służyć zapewnieniu tym inicjatywom korzystnych ram działania, sprawiedliwego traktowania, równych szans oraz precyzyjnie określonego zestawu praw i obowiązków⁴. Odbiorcy końcowi, tj. przede wszystkim gospodarstwa domowe, powinni mieć według tej dyrektywy możliwość dobrowolnego uczestniczenia w inicjatywach w zakresie energetyki obywatelskiej. Jednocześnie dokument pozostawia im prawo do rezygnacji z udziału w takich inicjatywach, z zachowaniem prawa dostępu do sieci pozostającej pod zarządem inicjatywy w zakresie energetyki obywatelskiej.

Obie dyrektywy podają definicję społeczności energetycznej, przy czym dyrektywa OZE, która poświęca temu pojęciu pełny art. 22, zawęża je wyłącznie do działań w zakresie energii odnawialnej. Społeczność energetyczna to podmiot prawny „(...) który opiera się na otwartym i dobrowolnym uczestnictwie, jest niezależny i jest skutecznie kontrolowany przez udziałowców lub członków zlokalizowanych w niewielkiej odległości od projektów dotyczących energii odnawialnej będących własnością tego podmiotu prawnego i przez niego rozwijanych”⁵. Członkami takiego podmiotu mogą być osoby fizyczne, małe

² *Clean Energy for all Europeans Package*, oficjalna strona Komisji Europejskiej, <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans> (dostęp: 10.02.2020).

³ P. Wróbel, *Małymi krokami do wielkich zmian. Wpływ pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” na energetykę*, Forum Energii, Warszawa 2019, s. 2.

⁴ Pkt (43) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE.

⁵ Art. 2, pkt 16 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz organy lokalne. Głównym celem funkcjonowania społeczności energetycznych jest przynoszenie korzyści środowiskowych, ekonomicznych lub społecznych dla lokalnego obszaru działania tego podmiotu. Nie może jednak celem działania być działalność oparta na zyskach finansowych⁶. Dyrektywa OZE nakłada również na państwa członkowskie UE określone obowiązki w zakresie umożliwienia tworzenia i działania społeczności energetycznych w zakresie OZE. Społeczności te mają mieć prawo do „(...) produkcji, zużycia, magazynowania i sprzedaży energii odnawialnej, w tym w drodze umów zakupu odnawialnej energii elektrycznej”⁷.

Główną ideą towarzyszącą koncepcji społeczności energetycznych jest ich lokalne zakotwiczenie, oparte na rozwiązaniach adekwatnych do konkretnych potrzeb i możliwości danego obszaru, a także na współpracy podmiotów funkcjonujących w tym określonym obszarze: mieszkańców, przedsiębiorców i lokalnej (gminnej) administracji. Oznacza to, że państwa członkowskie, zobligowane do wypełnienia założeń „Pakietu zimowego”, są zachęcane do podejmowania działań mających na celu pobudzenie aktywności oddolnej, do czego zalicza się:

- projektowanie stosownych mechanizmów wsparcia dla inicjatyw obywatelskich w zakresie energetyki,
- zachęcanie lokalnych i regionalnych organów administracyjnych do uwzględniania źródeł odnawialnych w planowaniu infrastruktury,
- wdrażanie zakrojonej na szeroką skalę polityki informacyjnej, uwzględniającej informacje na temat wsparcia technicznego i finansowego,
- ograniczanie wymogów administracyjnych względem mechanizmów wsparcia i przetargów⁸.

Szczególnym wyzwaniem jest decentralizacja usług i partycypacyjnego zarządzania, a w konsekwencji konieczność uregulowania relacji z operatorami sieci przesyłowych i dystrybucyjnych (OSP i OSD) w sposób zapewniający dostęp do sieci społecznościom energetycznym na niedyskryminacyjnych zasadach, a równocześnie gwarantujący OSP/OSD ekonomiczne przetrwanie i opłacalność nie tylko utrzymania, ale i rozwoju infrastruktury. W tym aspekcie, choć nie tylko, istotne jest zapewnienie przejrzystych przepisów, jasnego rozdziału kompetencji pomiędzy podmiotami i koordynacji między poszczególnymi organami wydającymi zezwolenia⁹.

Zwraca się uwagę na korzyści, jakie niosą ze sobą społeczności energetyczne, do których należy wykorzystanie potencjału leżącego w lokalnej specyfice i unikatowości, co stwarza szanse na regionalny i lokalny rozwój obszaru oraz działających na nim MŚP, w tym partnerstw publiczno-prywatnych (PPP). W konsekwencji takich działań pojawia się możliwość zatrudniania oraz wzrostu lokalnej świadomości energetycznej i środowiskowej. Aktywności towarzyszące tworzeniu i funkcjonowaniu społeczności energetycznych mogą również przyczynić się do zwiększenia efektywności energetycznej na poziomie gospodarstw domowych i do zwalczania ubóstwa energetycznego poprzez zmniejszenie zużycia energii i obniżenie cen dostaw. Działania lokalne przekładają się na krajowy rozwój rynku energii ze źródeł odnawialnych oraz na możliwości eksportowe energii, co z kolei jest działaniem na rzecz unijnej budowy wspólnego rynku energii. Jak zauważył Europejski Komitet Regionów, takie oddolne inicjatywy mogą przyczyniać się do decentralizacji, otwarcia i demokratyzacji systemów energetycznych i tym samym mieć pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy na szczeblu lokalnym¹⁰.

6 Art. 2, pkt 16 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r., dz. cyt.

7 Art. 2, pkt 16 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r., dz. cyt.

8 Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Modele lokalnej kontroli nad energetyką i rola lokalnych społeczności energetycznych w transformacji energetycznej w Europie”, 2019/C 86/05, Dz.U.UE C z dnia 7 marca 2019 r.

9 Tamże.

10 Tamże.

Nowy model zarządzania i usługi elastyczności w sektorze energetycznym

Kluczem funkcjonowania unijnego rynku energii ma być nowy model zarządzania energetyką, który będzie oparty na współpracy na poziomie unijnym oraz regionalnym. Docelowo ma się on stać podstawą tworzenia polityki energetycznej przez państwa członkowskie. Oznacza to konieczność przeprowadzenia określonych reform w polskiej energetyce, dotyczących m.in. ograniczenia producentom energii barier wejścia na rynek, zapewnienia skutecznego funkcjonowania na rynku źródłom rozproszonym i włączenia do rynku odbiorców i magazynów energii. Działania te mają umożliwić wejście na rynek wielu nowych podmiotów, w szczególności w zakresie odnawialnych źródeł energii. Zmiany mają objąć wszystkie poziomy, od sieci dystrybucyjnych po połączenia transgraniczne, co ma docelowo prowadzić do wzrostu handlu energią pomiędzy państwami, a tym samym do zwiększenia konkurencji na rynkach energii, i dalej – skutkować lepszymi ofertami dla odbiorców końcowych¹¹.

Trwające od wielu lat próby skonstruowania wspólnego wewnętrznego rynku energii w UE stanowią jeden z kluczowych elementów również w aktualnym Pakiecie, współgrają z ideą aktywnego odbiorcy końcowego i społeczności energetycznych, a także z założeniami polityki klimatycznej obejmującej odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną i model do zarządzania coraz bardziej skomplikowanym sektorem energetycznym. W związku z tym część Pakietu ma na celu ustanowienie nowoczesnego projektu unijnego rynku energii elektrycznej, dostosowanego do nowych realiów rynkowych, tj. bardziej elastycznego, zorientowanego na odbiorców i lepiej przygotowanego do integracji większego udziału rozproszonych źródeł energii. Zmiany rynkowe dotkną w szczególności OSD, którzy staną się odpowiedzialni za integrowanie do systemu energetycznego lokalnych zasobów w postaci OZE, magazynów energii i DSR. W tym celu ma zostać utworzona unijna instytucja koordynująca pracę OSD. W kwestii bilansowania systemu OSD będą dzielić się odpowiedzialnością z OSP¹².

Obok wyżej wymienionych zmian rynkowych „Pakiet zimowy” sporo uwagi poświęca także usługom elastyczności (mimo że wprost nie definiuje pojęcia elastyczności) świadczonym na rzecz OSD, czyli w odniesieniu do sieci na poziomie średnich i niskich napięć. Z perspektywy Polski istotnym wyzwaniem jest na pewno kwestia finansowania nowych inwestycji oraz zwrot poniesionych nakładów na dodatkowe technologie i innowacyjne rozwiązania. Początkowa faza implementacji elementów związanych z elastycznością jest bowiem związana z wysokimi kosztami, które wynikają z:

- wyposażenia sieci w dodatkowe urządzenia monitorujące stan jej pracy,
- wdrożenia systemów informatycznych, które przetwarzają informacje w celu podejmowania decyzji o skorzystaniu lub nie z usług elastyczności,
- zapewnienia komunikacji ze zdalnie kontrolowanymi elementami sieci, z gwarancją wysokiego poziomu pewności,
- coraz szybszego tempa wzrostu ilości różnorodnych danych, co pociąga za sobą konieczność posiadania odpowiednich zasobów sprzętowych do ich przechowywania oraz mechanizmów zapewniających wysokie bezpieczeństwo tych danych¹³.

Aktualnie można zauważyć, że w Polsce nie poświęca się tym kwestiom dostatecznej uwagi, co skutkuje brakiem modelu definiującego funkcjonowanie rynku dla usług elastyczności. Konieczne byłoby dookreślenie, jakie miałyby to być usługi, a także jak poszczególni uczestnicy rynku mogliby świadczyć i zamawiać takie usługi. Dużą rolę odgrywa w tym obszarze krajowy regulator energii, od którego zależy poziom zwo-

11 P. Wróbel, dz. cyt., s. 2.

12 Tamże.

13 E. Mataczyńska, *Lokalne rynki usług elastyczności – droga do implementacji*, Analiza IPE nr 1/2020, s. 4, <https://www.institutpe.pl/analizy-i-raporty/> (dostęp: 10.02.2020).

tu poniesionych kosztów, tempo rozwoju tej części sektora elektroenergetycznego i czas w jakim transformacja zostanie realnie rozpoczęta w Polsce¹⁴.

W obliczu planowanego rozwoju rynków energii Pakiet zakłada utworzenie systemu zarządzania unią energetyczną. Każde państwo członkowskie ma obowiązek opracowania zintegrowanych 10-letnich krajowych planów energetycznych i klimatycznych (*National Energy and Climate Plans* – NECP) na lata 2021–2030, co ma służyć określeniu sposobów na osiągnięcie celów we wszystkich wymiarach unii energetycznej¹⁵. Obok polityki energetycznej niezbędnym warunkiem realizacji unijnych założeń oraz rozwoju rynku w kierunku nakreślonym przez Pakiet jest dookreślenie ekonomicznego modelu zarządzania krajowym rynkiem energii. Przed Polską stoi zadanie silnego rozwoju odnawialnych źródeł energii, co nie będzie łatwe w obliczu określonych zaległości w porównaniu do państw członkowskich, które wcześniej rozpoczęły proces transformacji energetycznej, oraz biorąc pod uwagę możliwości finansowe i technologiczne kraju.

Obok rozwoju odnawialnych źródeł energii i włączania do sektora energetycznego wielu rozproszonych producentów energii, system zarządzania rynkiem energii służyć ma także racjonalizacji zużycia energii, czyli efektywności energetycznej. UE wyznaczyła wiążące cele w zakresie efektywności energetycznej na poziomie co najmniej 32,5% do 2030 r., w porównaniu ze scenariuszem zakładającym niepodejmowanie żadnych działań. Jednym z istotniejszych obszarów w tym zakresie, na które położono nacisk w „Pakiecie zimowym”, jest sektor nieruchomości, jako że budynki odpowiadają za około 40% zużycia energii i 36% emisji CO₂ w UE, co czyni je największym pojedynczym konsumentem energii w Europie¹⁶. Wobec takich danych szacuje się, że poprawa charakterystyki energetycznej budynków pozwoli UE na szybsze osiągnięcie celów klimatyczno-energetycznych.

Finansowanie działań na rzecz realizacji założeń Pakietu

Temat źródeł finansowania pojawia się przy każdym z koniecznych do wdrożenia założeń unijnego Pakietu. Chodzi nie tylko o wsparcie OZE, technologii w ramach rozwiązań efektywności energetycznej czy systemów zarządzania energetyką, ale o równoczesne ukrócenie rozwoju konwencjonalnych technologii i źródeł energii. Europejski Bank Inwestycyjny podjął w listopadzie 2019 r. decyzję o zaprzestaniu od 2021 r. finansowania inwestycji związanych z gazem ziemnym, co oznacza całkowity brak wsparcia tej instytucji dla paliw kopalnych¹⁷. W związku z tym znacznemu ukróceniu podlegają możliwości wspierania energetyki wysokoemisyjnej. Dodatkowo dla odbiorców końcowych systemów ciepłowniczych i chłodniczych będzie wkrótce istniała możliwość odłączenia się od systemów, które nie są lub nie staną się efektywne do 31 grudnia 2025 r.¹⁸.

Rozwiązania w postaci długotrwałych strukturalnych mechanizmów wsparcia zostały przez Pakiet ograniczone w zakresie ich stosowania do roli środków ostatecznych i możliwie krótkotrwałych jedynie w takich przypadkach, kiedy zawiodą inne rynkowe metody zażegnania problemów związanych z brakiem wystarczającej mocy. „Pakiet zimowy” stanowi w tym aspekcie odpowiedź na coraz wyraźniej widoczny problem zaburzenia mechanizmów rynkowych i ograniczania konkurencji na rynku wskutek stosowania takich mechanizmów państwowych. Ponadto tego rodzaju pomoc państwa stała się pośrednią formą dotowania wybranych obszarów przemysłu.

W związku z powyższym, Pakiet wprowadza rozróżnienie dwóch rodzajów mechanizmów wsparcia, które państwa członkowskie mogą zastosować jako środek ostateczny w sytuacji braku wystarczających zasó-

14 Tamże.

15 *National Energy and Climate Plans (NECPs)*, oficjalna strona Komisji Europejskiej, <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans> (dostęp: 10.02.2020).

16 Tamże.

17 *Europejski Zielony Ład*, WWF, <https://www.wwf.pl/aktualnosci/europejski-zielony-lad> (dostęp: 10.02.2020).

18 P. Wróbel, dz. cyt., s. 25.

bów na rynku wewnętrznym energii elektrycznej. Pierwszym rodzajem jest mechanizm rezerw strategicznych, który został obostrzony szeregiem warunków do spełnienia, aby mógł być uznany w danym państwie. Przede wszystkim konieczne jest sprawdzenie przez państwo, czy taki mechanizm będzie w ogóle skuteczny, dodatkowo zasoby w takiej rezerwie muszą być poza rynkiem w okresie obowiązywania umów oraz nie mogą otrzymywać wynagrodzenia z hurtowych rynków energii ani rynków bilansujących. Zasobami pozostającymi w rezerwie strategicznej można dysponować tylko wówczas, gdy wyczerpane zostaną bilansujące środki OSP. Drugim rodzajem wsparcia mogą być wszelkie inne mechanizmy, w tym rynki mocy funkcjonujące jako środki tymczasowe (mogą obowiązywać maksymalnie 10 lat) i stosowane wyłącznie w ostateczności. Ich wykorzystanie musi przebiegać równoległe do wprowadzania środków zaradczych zgodnie z planem zaakceptowanym przez Komisję Europejską, a także być stopniowo ograniczane w kolejnych odcinkach czasu. Przy stosowaniu tych mechanizmów istnieje także konieczność otwarcia się na transgranicznych dostawców w oparciu o niedyskryminujące i rynkowe zasady¹⁹.

14 stycznia 2020 r. Komisja Europejska zaprezentowała Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji, który będzie ramieniem finansowym Europejskiego Zielonego Ładu, a także plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy. Ten rodzaj finansowania przewiduje wsparcie dla tych regionów, w których realizacja polityki klimatycznej będzie najbardziej bolesna, takich jak zagłębia węglowe, miejsca wydobywania torfu, ropy z łupków i innych konwencjonalnych paliw do celów energetycznych²⁰. Unijne środki finansowe na wdrażanie polityki transformacji energetycznej przewidziano dla wszystkich państw członkowskich, także tych, które już w procesie dążenia do neutralności klimatycznej odnotowują istotne postępy. Na Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji składać się będą m.in.:

- nisko oprocentowane kredyty z programu Invest EU, tj. funduszu do pobudzania inwestycji w UE, w ramach którego powstanie specjalny program sprawiedliwej transformacji, aby uzyskać do 45 mld EUR na wsparcie transformacji;
- nisko oprocentowane kredyty z Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, który będzie opiewał na 7,5 mld EUR w okresie 7 lat.

Implementacja Pakietu w Polsce

Ze względu na obowiązki wdrożenia założeń Pakietu do polskiego prawodawstwa minister aktywów państwowych przekazał w końcówce 2019 r. do Komisji Europejskiej „Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030”. Rok 2020 będzie poświęcony na prace w komisjach, uzgodnienia i przyjęcie go przez Sejm. Należałoby się zatem spodziewać, że najpóźniej do połowy 2020 r. ustalone będą najważniejsze kwestie, w tym również te dotyczące wspólnot energetycznych.

Po doświadczeniach związanych z poprzednimi dwoma „Pakietami zimowymi”, a konkretniej – z istotnym zacofaniem we wdrażaniu ich zapisów do polskich realiów, można założyć, że realizacja nowego zestawu dokumentów nie będzie sprawą łatwą. Obecny Pakiet podkreśla konieczność rozwoju rozproszonych źródeł energii i daje dużo możliwości dla tworzenia społeczności energetycznych. W Polsce silnie odczuwalny jest jednak brak prawa regulującego dostatecznie te kwestie, stąd trudno oczekiwać szybkiego rozwoju na tych polach. Innym z zasadniczych problemów jest realizacja zasady TPA w dostępie do sieci, gdzie doświadczenia indywidualnych prosumentów czy klastrów energetycznych z całej Polski wskazują na liczne bariery, z których największą jest utrzymująca się centralizacja systemu. W celu utrzymania stabilnej pracy systemów OSP przygotowuje bilanse, dla których opracowania ma prawo żądać dowolnych danych od OSD. Jednak dla rozwoju lokalnego bilansowania konieczne byłoby, aby nastąpiła decentralizacja także w tym obszarze.

¹⁹ Tamże, s. 10.

²⁰ KE przyjęła propozycję mechanizmu sprawiedliwej transformacji, *Cire.pl*, <https://www.cire.pl/item,192106,1,0,0,0,0,0,ke-przyjela-propozycje-mechanizmu-sprawiedliwej-transformacji-.html> (dostęp: 10.02.2020).

Można zauważyć, że obecny Pakiet najsilniej dotyczy konsumentów energii. Właściwe byłoby więc pytanie: jak polscy konsumenci przyjmą warunki dyktowane przez unijną politykę klimatyczną? Sukces programu „Mój Prąd” sugeruje, że nastroje w społeczeństwie mogą być pozytywne. Niemniej jednak należy pamiętać, że oczekiwania UE względem pojęcia „aktywny odbiorca” są wysokie i obejmują również takie kwestie jak magazyny energii, co nie jest rozwiązaniem możliwym do udźwignięcia przez polskich konsumentów. Przy tym nie należy oczekiwać – choć nie można tego wykluczać – że powstanie ministerialny program wsparcia na przydomowe magazyny energii, biorąc pod uwagę szereg zmian koniecznych do wdrożenia zgodnie z wymaganiami pakietu „Czysta energia...”. Obok tego pojawiają się inne elementy, m.in. samochody elektryczne czy narzucona przepisami unijnymi konieczność wymiany liczników energii na tzw. inteligentne, do których faktycznego funkcjonowania – o czym należy pamiętać – konieczne jest stosowne oprogramowanie zarządzające, chociaż Pakiet nie wprowadza tego elementu obligatoryjnie.

Do elementów związanych z finansowymi aspektami realizacji aktywizacji społecznej w sektorze energetycznym dodać należy umiejętność poruszania się konsumentów w tych kwestiach. Podobnie jak w przypadku segregacji odpadów, w kwestii energii elektrycznej konieczne jest budowanie wiedzy u konsumentów, ważna jest świadomość istnienia taryf i rzeczywiste stosowanie się do nich. Dla wielu odbiorców w Polsce są to wciąż zbyt skomplikowane kwestie. Z tego powodu konieczna jest edukacja, w której główną rolę odgrywa rząd wspólnie z organami administracji lokalnej.

Bibliografia:

Cleanenergy for all Europeans Package, oficjalna strona Komisji Europejskiej, <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans> (dostęp: 10.02.2020).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie efektywności energetycznej.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/410 z dnia 14 marca 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu wzmocnienia efektywnych pod względem kosztów redukcji emisji oraz inwestycji niskoemisyjnych.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

Europejski Zielony Ład, WWF, <https://www.wwf.pl/aktualnosci/europejski-zielony-lad> (dostęp: 10.02.2020).

KE przyjęła propozycję mechanizmu sprawiedliwej transformacji, CIRE.pl, <https://www.cire.pl/item,192106,1,0,0,0,0,0,ke-przyjela-propozycje-mechanizmu-sprawiedliwej-transformacji-.html> (dostęp: 10.02.2020).

Mataczyńska E., *Lokalne rynki usług elastyczności – droga do implementacji*, Analiza IPE nr 1/2020, <https://www.institutpe.pl/analizy-i-raporty/> (dostęp: 10.02.2020).

National Energy and Climate Plans (NECPs), oficjalna strona Komisji Europejskiej, <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans> (dostęp: 10.02.2020).

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Modele lokalnej kontroli nad energetyką i rola lokalnych społeczności energetycznych w transformacji energetycznej w Europie”, 2019/C 86/05, Dz.U.UE C z dnia 7 marca 2019 r.

Pakiet zimowy Komisji Europejskiej: Czysta Energia dla Europejczyków – struktura Pakietu i usytuowanie w nim nowej dyrektywy w sprawie promowania OZE, opracowanie Instytutu Energetyki Odnawialnej, http://www.igwp.org.pl/images/pliki/oze/wrzesien2017/Zalacznik_1_Struktura_pakietu_zimowego_UE_przeglad_IEO.pdf (dostęp: 10.02.2020).

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Establishing the Just Transition Fund, 2020/0006 (COD), COM(2020) 22 final, 14.01.2020.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

P. Wróbel, *Małymi krokami do wielkich zmian. Wpływ pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” na energetykę*, Forum Energii, Warszawa 2019.